

Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi (TUAM), kente kucak açtı

Prof. Dr. Ali KARABULUT

Uludağ Üniversitesi

Rektör Danışmanı

Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Ülkemiz, tarımda son 50 yılda önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. Özellikle, bitki ve hayvan ıslah çalışmaları, makineleşme, gübre ve ilaç kullanımı, sulama olanaklarının genişletilmesi ve çiftlik hayvanlarının bakım ve beslenmesi alanında sağlanan gelişmeler sonucunda, tarımsal üretimin pazar için yapılması süreci hızlanmıştır Türkiye’de tarımsal üretimin nitelik ve nicelik olarak değiştiği ve geliştiği bir gerçektir. Ancak Avrupa Birliğine girmeye aday olan ülkemiz için bu alanda sağlanan gelişmeler yeterli düzeyde değildir.

Bir başka tanımlama şekli ile, Türkiye tarımı iç ve dış ekonomik koşullar nedeniyle geleneksel çizgisini aşarak, ciddi bir atılım yapmak zorundadır. Hızla artan nüfusun yeterli ve dengeli beslenmesi, bu sektörün en önemli görevidir. Bunun yanı sıra gıda ve tekstil başta olmak üzere çeşitli sanayi kollarının gereksinimi olan hammad-

de üretimi de bu kesimin dinamiği ile yakından ilgilidir.

Ayrıca son yıllarda çeşitli nedenlerle hızla daralan ve bozulan doğal kaynaklarımızı, artan ve çeşitlenen gereksinimlerin karşılanması açısından, daha rasyonel kullanma zorunluluğu vardır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, tarımsal ürünlere olan talebin artması, bu ürünlerin nitelik ve niceliklerinin sürekli geliştirilmesini zorunlu hale getirmektedir. Tarımsal ürünlerin bu anlamda geliştirilmesinin birçok koşulu vardır. Bu koşullardan ve süreçlerden birisi ve en önemlisi, bilgi ve teknoloji üretiminin ön koşulunu oluşturan araştırmaların kesintisiz sürdürülmesi ve elde edilen sonuçların uygulamaya geçirilmesidir. Bu tür çalışmaların pahalı, zaman alıcı ve üst düzeyde bilgi birikimini gerektirmesi, özel sektör ya da üreticiler tarafından gerçekleştirilmesini olanaklı

kılmamaktadır. Bu nedenle, bu tür çalışmalar büyük ölçüde teknolojik yeniliklerle donatılmış, yeterli bilgi birikimine sahip ve bu amaçla kurulmuş kamu kurumları tarafından gerçekleştirilir. Bu kurumların başında ise üniversiteler gelmektedir. Üniversitelerin bünyesinde kurulmuş olan veteriner ve ziraat fakülteleri, tarımda bilimsel ve teknolojik gelişmenin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Ülkemizin en yüksek tarımsal üretim potansiyeline sahip bölgelerinden birisi olan Güney Marmara Bölgesinde bulunan Uludağ Üniversitesi bünyesinde, yukarıda açıklanan amaçlar doğrultusunda Üniversite senatosunun 23.6.1988 tarih ve 88-4/8 sayılı kararı ile bir Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi (TUAM) kurulmuştur.

Merkezin Yapılanması ve Görevleri

Uludağ Üniversitesi Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezini, Veteriner ve Ziraat Fakültelerinin Uygulama ve Araştırma Birimleri oluşturmaktadır. TUAM ve bünyesindeki bu birimlerin başlıca görev ve işlevlerini aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

- Veteriner ve Ziraat Fakültelerinin araştırma projeleri, tez projeleri, lisans ve lisansüstü öğretim programlarında öngörülen mesleki uygulama, pratik çalışma ve staj için yer, materyal ve hizmet sağlanmaktadır.

- Uludağ Üniversitesinin tarımsal üretime ayrılan alanları ve tesislerinde yıllık üretim planları doğrultusunda bitkisel ve hayvansal ürün üretimi gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda çeşitli tahıllar, meyve, sebze, endüstri bitkileri, yem bitkileri, et, süt, yumurta, peynir, yoğurt, tereyağı, meyve suyu, konserve gibi bitkisel ve hayvansal ürün ile gıda teknolojisi ürünleri üretilmektedir.

- Tarım kesiminin gereksinim duyduğu, ülkemiz koşullarına adapte olmuş, üstün verimli, sağlıklı, bitki ve hayvan tür, ırk ve çeşitleri yetiştirilerek ülke tohumluk, damızlık hayvan, fide, fi-

dan gereksinmesinin karşılanmasına katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda, değişik buğday çeşitleri, yem bitkileri tohumlukları, damızlık sığır, koyun, keçi, devekuşu, bıldırcın, bu birimlerde yetiştirilen başlıca tohumluk ve damızlık çeşitleridir.

- Kamu ve özel sektör kuruluşlarının, gerçek ve tüzel kişilerin talepleri doğrultusunda proje ve raporlar hazırlanmakta, laboratuvar analizleri, test ve deneyler yapılmakta, danışmanlık ve bilirkişilik hizmetleri verilmekte, üreticiler ve tarım eğitimi almış çeşitli meslek grupları için kurslar düzenlenmektedir.

Yeni Çalışmalar

Son iki yıllık dönem içerisinde TUAM'ın yürüttüğü alışlagelmiş çalışmaların dışında gerçekleştirilen çalışmaların başında, 2000 yılında ilk kez merkezin Veteriner ve Ziraat fakülteleri birimlerinin son beş yıllık faaliyetlerini içeren kitap haline getirilmiş Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi Değerlendirme Raporlarının hazırlanması gelmektedir.

Aynı kapsam içerisinde, her iki birime ait 2001 yılı faaliyet raporları da hazırlanmıştır. Böylece merkezin çalışmalarına ilişkin veri bankası ve dokümantasyon merkezini oluşturmanın ilk adımları atılmıştır.

Özelleştirme kapsamına alınmış olan **Karacabey Tarım İşletmesinin tarımsal üretim, araştırma ve uygulama merkezi olarak değerlendirilmek üzere Uludağ Üniversitesine devredilmesini öngören Karacabey Tarımsal Araştırma Uygulama ve Eğitim Merkezi Projesi** hazırlanmıştır.

Marmara Bölgesinin büyük bir bölümü ile İç Batı Karadeniz Bölgesi'nde büyük can ve mal kaybına, bu bölgelerin ekonomik ve toplumsal yapılarında yıkıma neden olan 17 Ağustos depreminin toplumsal yapıda açtığı yaraların sarılmasına

katkı sağlamak amacıyla, **Yalova Atatürk Tarım İşletmesi bünyesinde depremzedeleri barındırmak üzere kurulan Çağdaş Kent Merkezinin boşaltılmasından sonra bu merkezin Yalova Alternatif Tarımsal Etkinlikler Eğitim ve Uygulama Merkezi (ALTEM) olarak düzenlenmesini öngören bir proje** hazırlanmıştır.

Veteriner ve Ziraat Fakültelerinin kuruluş tarihleri esas alındığında, Uludağ Üniversitesinde tarımsal uygulama ve araştırma etkinliklerinin başlangıç tarihi bağlamında, kuruluşunun üzerinden yaklaşık olarak 25 yıl geçmiş olan TUAM bünyesinde tarımın bitkisel ve hayvansal üretim ile bitki ve hayvan sağlığı dallarında toplam binin üzerinde araştırma projesi yürütülerek sonuçlandırılmıştır. Yüksek lisans ve doktora tezleri ile bağımsız projeler şeklinde yürütülen bu araştırmaların özetleri “Uludağ Üniversitesi Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi Araştırma Özetleri (1978-2001)” adı altında bir kitapta toplanmaktadır. Böylece TUAM bünyesinde yürütülerek sonuçlandırılmış olan araştırmaların sonuçları ilk kez tarım kesimi, araştırma ve eğitim kurumları ile diğer kuruluşların yararına toplu halde sunulmuş olacaktır.

Merkezin Görevlerine İlişkin

Son Düzenlemeler

Yukarıda da açıklandığı gibi, TUAM’ın yönetim ve işleyişine ilişkin son düzenleme 1988 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemenin gerçekleştirildiği tarihten günümüze kadar gerek ülke ve bölge tarımı, gerek TUAM’ın yapısal özellikleri ve etkinlik alanlarında önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır.

Bu nedenle TUAM’ın görev ve işlevleri ile yönetimine ilişkin güncel gereksinimleri karşılayabilecek, yeni bir yönergenin hazırlanması zorunluluğu doğmuştur. TUAM’ın görevleri ve yönetim yapılanmasının tanımlandığı yeni yönerge

Uludağ Üniversitesi Senatosu tarafından 9. 4. 2002 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

TUAM’ın yönetimi ve işlevlerine ilişkin yeni düzenlemelerin temel çıkış noktasını, Uludağ Üniversitesinin iki yıldan beri uygulamaya koyduğu kent ve bölge ile bütünleşme, etkileşim içerisinde bulunma ve Üniversite etkinliklerini hizmet götürdüğü kesimlerin değerlendirmesine açma politikasına uygun hale getirecek merkez yapısı oluşturulmuştur.

Bu bağlamda, kurulması öngörülen, Uludağ Üniversitesi, kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşacak olan TUAM Danışma Kurulu, tarımın güncel sorunlarını belirleyerek çözüm önerileri geliştirmek; Danışma Kurulu üyesi kamu ve özel sektör kuruluşlarının materyal, altyapı olanaklarının tarımsal araştırma, uygulama faaliyetlerinde ortak kullanımını sağlayacak koordinasyon çalışmaları yapmak; tarımsal araştırmalara maddi kaynak temin etmek, teknik ve bilimsel destek sağlamak işlevlerini üstlenecektir.

TUAM’daki bir başka yeni yapılanma da ilk kez merkez bünyesinde bir yönetim kurulunun oluşturulmasıdır. TUAM Yönetim Kurulu, katılımcı yönetim ilkesine uygun olarak Veteriner ve Ziraat Fakülteleri ile Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü öğretim üyelerinden oluşturulacaktır. Böylece eski yönergeye göre TUAM Koordinatörü tarafından yönetilmesi öngörülen merkezin daha geniş bir kadro ile, etkin ve verimli bir biçimde yönetilmesi olanaklı hale gelmektedir.

Sonuç olarak yeni düzenlemeler, TUAM ile tarım kesimi arasında kurumsal iletişim olanağını sağlayarak, kesintisiz etkileşim ve ülke tarımının sorunlarına daha etkin bilimsel çözümlerin geliştirilmesi ve uygulamaya alınmasının önünü açacaktır.